Wetenschappelijk in dien zin, dat ze *formeel* het instrument van ons denken, zóó bestudeerd hadden, dat ze het richtig konden gebruiken; maar ook *materieel*, d. i. zakelijk, in deze tweeërlei beduidenis, dat ze hun profijt deden met wat de groote denkers vóór ons gedacht hebben, en ten andere dat ze hun wijze van denken op alle vakken van theologische studiën toepasten.

Dat ook hieraan zeer donkere schaduwzijden verbonden waren, is ontegenzeggelijk waar. Men vaart niet op zee of er komen schipbreuken; en uit de zeevaart is de schrikkelijke zeeoorlog opgekomen.

Nu zeggen daarom uiterst voorzichtige lieden: »Ik blijf bij moeder de vrouw thuis en pas voor die zeevaart." Maar als ze straks een kop koffie kunnen drinken, die van over zee is aangebracht, vinden ze dit zeer huislijk, en als men hun afvroeg, of zij dan alle zeevaart zouden willen te niet doen, zouden ze zelven toch gevoelen, dat wie zee *durft* bouwen, ook al gaat het met gevaren van schipbreuk gepaard, moediger man is, dan wie met zijn trekschuit in de binnenwateren blijft.

En zoo nu ook is het hier. Gelijk ons volk niet door de binnenvaart, maar door de zeevaart groot, kloek, sterk en rijk is geworden, hoeveel schipbreuk het ook gekost heeft, zoo ook is de Kerk van Christus alleen in die eeuwen machtig geweest, als ze de *buitenvaart op de zee van het denken* aandorst, en is ze geslonken, en gekrompen, toen ze van de buitenvaart afzag, en zich bepaalde tot de vaart in kanalen en vlieten.

En daarom verstaan we het wel, als men roept: »Van die wetenschap hebben we zooveel verdriet beleefd, want de schipbreuken waren steeds vele." Maar toch als we deswege mannen van naam roepen hooren: »Doe die wetenschap weg", dan klinkt ons dit altoos in de ooren, alsof men de zeevaart wilde afschaffen.

Gelukkig dat onze kerken die booze keuze dan ook *niet* deden.

Wat ze uitdrukkelijk saam uitspraken was, dat de opleiding als vanouds, in de dagen onzer vaderen, een *wetenschappelijke* moest zijn.

De ontevreden broederen.

Tot dusver lieten we ons nog bijna niet uit over de »ontevreden broederen", die hier en daar aan hun kerken den rug toekeerden, en een nieuw *genootschap* tegenover onze *kerken* hebben opgericht.

Dit zwijgen moet niet verklaard uit mindere belangstelling. Het werd ons bijna uitsluitend opgelegd door het feit, dat schier al deze broederen tot de vroegere Separatie hadden behoord, ter oorzake waarvan het ons minder kiesch scheen, ons in dit familie-incident te mengen.

Hier kwam dan, als tweede beweegreden, nog het niet wel te loochenen feit bij, dat er aan disputeeren uit de beginselen met deze »ontevreden broederen" kwalijk te denken viel. Er was toch niemand onder hen, die van het Gereformeerde kerkrecht behoorlijk op de hoogte was, en hoeveel men zelfs in de kennis der Gereformeerde leerstukken te kort schoot, bleek maar al te zeer uit de historisch-onhoudbare positie, die men innam in zake den Kinderdoop.

Hield reeds dit tweetal feiten ons van inmenging terug, ook de ervaring die Ds. Sikkel opdeed, was verre van uitlokkend.

Men versta ons wel. We zijn niet van oordeel dat Ds. Sikkel in zijn oordeelvellingen over zekere min juist geregelde aangelegenheden onder de voormalige Separatie altoos de juiste maat heeft gehouden. Soms zelfs maakte hij op ons den indruk van te forsche tinten op zijn palet te mengen.

Maar dit verwijt geldt ganschelijk niet zijn optreden tegen deze »ontevreden broederen". Dezen heeft hij te woord gestaan met een kalmte en een zachtmoedigheid, die boven onzen lof waren.

Met name in zake de bijvoeging »Christelijke" vóór »Gereformeerde" heeft hij zóo onbetwistbaar en overtuigend aangetoond, dat deze bijvoeging, aan onze vaderen geheel vreemd, juist van Oldebarneveldsche en Remonstrantsche zijde gebezigd was, dat eerlijkheid *gebood*, ongelijk te erkennen.

Dat toen deze »ontevreden broederen" er niet toe zijn kunnen komen, om deze eerlijkheid te betrachten, verried een gemis aan »waarheidsliefde," waarvan de schuld niet aan hun niet beter weten, maar aan hun eenmaal ingenomen valsche positie lag.

Zelfs de *Roeper* ondervond gelijke bejegening,

Verweten werd aan de broederen der voormalige Separatie niets minder, dan dat ze op hun Synode te A. valschelijk gebeden hadden, eerst om dat »Christelijke" te behouden, en toen om dat »Christelijke" te kunnen loslaten.

In een ingezonden stuk in de *Roeper* werd nog deze week hierop zeer terecht dit geantwoord:

Er begint zich in zekere kringen een legende te vormen aangaande de prijsgeving van deze bijvoeging.

Wat ik wilde opgenomen zien is niet dan de historische beschrijving van de loslating van dit woord. Zoo u weet, behoorde ik onder de 22 voorstemmers, die in de zitting van Dinsdag 14 Juni '92 het woord »Christelijke" behouden wilde. En toch in die zitting reeds stond het bij mij vast, dat ik die bijvoeging zou loslaten, zoo er de Vereeniging met de Ned. Ger. Kerken op moest atspringen. Ik beschouwde het toen genomen besluit niet anders dan een *zeer* dringend verzoek aan de Broeders van de overzij: »och, Broeders, weest ons, zoo 't eenigszins mogelijk is, toch ter wille, wat den naam aangaat."

En dat ik hierin toch niet alleen stond, maar dat dit vrij wel 't gevoelen der vergadering was, blijkt wel 't best uit de officieele handelingen dier Synode. Daarin toch lezen we onder art. 72 o. a.:

»Laten wij de naam die aan zoovelen dierbaar is, trachten te behouden."

En verder."

»Laten wij de naam niet als een onafwijsbare voorwaarde stellen, maar toch alle pogingen aanwenden, om de bijvoeging »Christelijke" te behouden.

De Voorzitter maakt de Vergadering indachtig, dat wij ons in groote moeielijkheden brengen. *Telkens* wordt uitdrukkelijk verklaard, dat wij op den naam, de vereeniging niet zullen laten afspringen en de Broeders aan de overzijde weten dat ook, ena."

Wat de *Standaard* den volgenden dag dan ook meldde, was volkomen juist: »De meerderheid bealoot dan ook het woord Christelijke te behouden, zonder daarvan evenwel de al of niet vereeniging afhankelijk te willen stellen."

(Deze woorden zijn afkomstig van een lid der Synode, die voor het behoud van het woord »Christelijke" stemde)

Waar nu die debatten over dat woord publiek waren en er niet over geredekaveld is in comité, maar ten aanhoore van alle Gereformeerden, daar mag aan dat besluit geen andere opvatting gegeven worden dan een beroep op het broederhart, een zeer dringend verzoek, zooals we hierboven schreven, om ons, wat den naam betreft, ter wille te zijn.

En nu begrijp ik waarlijk niet, hoe daarbij niet het aangezicht des Heeren kon gezocht worden, en evenmin, hoe men een dag later, toen men het besluit wist der Ned. Ger. Synode niet opnieuw zich voor den Heere kon stellen, om Hem te vragen: Heere, wat nu? Ons dringend verzoek is afgewezen, geef ons nu bij de thans te nemen besluiten in die gestalte te verkeeren, dat wij niet letten op wat wij wel gaarne zouden willen, maar alleen op wat ter verheerlijking van U kan strekken, zij het dan ook met opoffering van een ons dierbaar geworden naam.

Nog eens, waarom zou men niet kunnen bidden? 'k Zou zeggen, meer dan ooit was juist toen het gebed noodig. Zoo licht toch zou men, juist omdat men zijn begeerte niet verkregen had, zich gekrenkt gevoelen en in plaats van naar 's Heeren wil te vragen de doorzetting van eigen wil er voor in de plaats stellen.

Als er één reden is, die zwak moet genoemd worden, waarom de »Christelijke Gereformeerden" zich van de Gereformeerde Kerken afscheiden, dan is het wel de loslating van het woord »Christelijke."

Trouwens heel deze afscheiding is niet te verdedigen op één enkele grond, wijl de Geref. Kerken de Geref. Belijdenis en de Geref. Kerkregeering bezitten, en die ook wenschen te handhaven, zoodat alle verkeerde leerlingen en handelingen langs Geref. weg kunnen onderzocht en bestraft worden.

Hier is waarlijk niets tegen in te brengen. De man die zoo spreekt staat hierin ganschelijk oprecht voor zijn God.

Maar dat alles baat bij de »ontevreden broederen" niet.

Ze moeten nu eenmaal, om versterking van hun aanhang te vinden, hun voormalige wapenbroeders in een donkere schaduw plaatsen. Met de waarheid komen ze er niet.

En daarom zetten ze hun plan door met onware, niet te verdedigen voorstellingen.

Toch komt het niet in ons op, ook maar te vermoeden, dat deze broederen hun werk van scheuring begonnen zijn met het booze oogzet, om tegen beter weten in, de zaak anders voor te stellen, dan ze is.

Reeds de persoon van Ds. Van Lingen, dien we uit deze broederen alleen van naderbij kennen, is ons hier waarborg voor.

Een man, die tot stand bracht wat hij te Zetten schiep, is altoos in den wortel een ernstig man, en met hem staat de zaak dan ook zoo, dat hij in den grond zich niet thuis gevoelt in de Gereformeerde leer en kerkregeering, en toch gaarne zich inbeeldt, alsof zijn voorstelling van de leer en de kerkregeering Gereformeerd ware.

Men vergete hierbij niet, dat Ds. Van Lingen de beste krachten zijns levens aan de gymnasiale studiën heeft gewijd, en zoo onmogelijk op de hoogte van de theologische quaestiën kan zijn.

Want wel heeft hij, met zijn ijzeren vlijt, ook als Director van het Gymnasium, zich nog met theologische onderwerpen beziggehouden, maar zijn studiën over die onderwerpen bewogen zich bijna uitsluitend op uitleggkundig terrein. Zijn hoofdwerk was zijn omwerking en vertaling van het werk van Dächsel.

Uit dit werk echter blijkt duidelijk, dat hij in den aanvang der uitgave nog ganschelijk vreemd was aan het Gereformeerde leven, en dat eerst van lieverleê zijn sympathieën meer naar de Gereformeerden heentrokken. Vergelijking van de eerste en de latere deelen van dit werk bewijst dit.

En waar hij later zich ook op meer thetisch terrein een enkel maal uitliet, daar bleek hij, men denke slechts aan zijn opinie over zijn eigen roeping, den bal zoo geheel mis te slaan, dat principieele, historische studie volkomen gemist werd.

We gelooven daarom van ganscher harte, dat hij uit overtuiging den collegialistischen weg insloeg, en in menig opzicht meer Methodistisch, dan Gereformeerd in zijn eigen bewustzijn is.

Maar, gelijk het meer gaat, toen de beweging eenmaal op gang was, en al spoedig bleek hoe verkeerd ze was opgezet, toen viel het te hard én ongelijk te erkennen, én de aangevangen beweging weer te niet te doen, en toen ging men door. En natuurlijk van dat oogenblik af, moest aan den waarheidszin wel de toom worden aangelegd.

Dit gebrek aan waarheidszin kwam toen al spoedig ook *in feiten* uit.

De Separatie zou tegen de Doleantie worden gehandhaafd, d. w. z. men zou een scherper afscheiding van de Nederlandsche Hervormde kerk doorzetten, dan aan anderen geviel.

En terwijl dit nu de leuze was, die werd uitgeroepen, en deze banier omhoog werd geheven, hoorde men van alle kant, dat deze »ontevreden broederen" juist met de Nederlandsche Hervormde kerk op zoo goeden voet stonden, dat ze van de Synodalen geld aannamen, en zich door de Synodalen lieten fêteeren.

Te Utrecht, om de feiten *in concreto* te noemen, werd een kerk gebouwd voor geld dat grootendeels door Synodale heeren was voorgeschoten, en in den Haag verschenen Synodale afgevaardigden om het nieuw gevormde Genootschap te complimenteeren.

Hadden we dan geen gelijk, toen we ons van alle inmenging in dezen onverkwikkelijken strijd onthielden?

Van harte, en uit plichtsbesef mengen we ons in elken strijd op kerkelijk gebied, waarbij beginselen in het spel zijn. Dan valt er te disputeeren. Dan loont de strijd de moeite.

Maar wat viel hier te disputeeren, waar men met niets te doen had dan malcontentheid, en waar op geen enkel stuk ook maar één enkel beginsel, als zoodanig in het gedrang kwam?

Er heerschte in zekeren kring ontevredenheid over den gang van zaken.

Velen waren liever op zichzelf blijven staan, en vonden de vereeniging met de Nederduitsch Gereformeerden niet aangenaam.

Ze gaven zich er geen rekenschap van *waarom* niet, maar *zonden* het eenvoudig zoo.

Hun zin, hun gemoedsstemming, hun usantie, hun levenstoon kwam er tegen in verzet.

Zonder zich af te vragen, wat Gods Woord eischte, of wat de eisch der beginselen was gingen ze eenvoudig met hun gevoel te rade, en gingen ze naar hun gevoel te werk.

Ze vonden die vereeniging niet prettig. Ze viel niet in hun kader. Ze stuitte hun tegen de borst.

En zonder nu verder of dieper te onderzoeken, wat plicht en roeping was, begonnen ze te morren, te klagen, te veroordeelen, en voedden ze hun eigen ontevredenheid, in steê van die aan het oordeel der beginselen te onderwerpen.

Zoo kwam er allengs hartstocht in het spel; uit dien hartstocht sloeg een vonk; die vonk werd tot een vuurtje; en toen ging het geroep uit: Wat verlet ons, dat we niet meegaan, en ons weer zelfstandig constitueeren?

Welnu, die vrijheid moest hun gelaten worden. Daarin juist steekt de eere der Gereformeerde belijdenis, dat men in al wat de kerke Gods raakt, iemands vrijheid niet anders dan door zijn verantwoordelijkheid voor zijn God, laat beperken.

Zelfs heeft het ons vaak verwonderd, dat dit vuurtje niet sneller en niet verder om zich greep.

Dit zou dan ook stellig geschied zijn, indien andere mannen aan het hoofd hadden gestaan.

Maar reeds het feit, dat deze beweging ten principale geleid werd, door een man, die pas sinds anderhalf jaar tot de Separatie behoorde, en in zijn verleden proeven had gegeven van groote veranderlijkheid, kon geen vertrouwen inboezemen.

Men doet dan o. i. ook het best, zoo men deze »ontevreden broederen" stil hun weg laat afloopen.

Ze zijn nu nog bezig aan hun eerste constructie, en zien blijkbaar niets van de gevaren, waaraan ze zich voor de toekomst blootstellen.

En toch die gevaren zijn geen geringe.

Ze zetten zich én op kerkrechtelijk én op dogmatisch gebied, nu reeds vast op enkele punten, die hun later zullen opbreken.

Van tweeën één toch, ze gaan óf allengs zelven ook de Gereformeerde belijdenis en het Gereformeerde kerkrecht bestudeeren, en dan zullen ze later, als mannen van welonderlegde overtuiging weer met eigen hand moeten afbreken, wat ze nu bouwen.

Of wel, ze handhaven hun bouw, maar dan zullen ze ook bij latere ontwikkeling, 't zij met opzet de studie van ons Gereformeerd verleden ignoreeren moeten, 't zij eerlijk weg moeten erkennen, dat ze *niet* Gereformeerd zijn.

Indien er ook maar één schrandere, heldere kop onder deze broederen was, zou deze dit terstond inzien, en bijtijds waarschuwen.

Maar niet één van deze broederen ziet blijkbaar de *impasse* waarop deze beweging uitloopt, en juist dit spelt zoo weinig goeds voor de toekomst.

Immers, er is nu eenmaal niets aan te doen. Wat de Gereformeerde Belijdenis en het Gereformeerde kerkrecht bedoelen, hangt niet af van phantasie of inbeelding, maar wordt klaarlijk bewezen uit officieele stukken en uitgegeven geschriften, die zijn wat ze zijn, en niet in een nieuw kleed kunnen gestoken worden.

Nog altoos geven we daarom den moed niet op, dat ook deze »ontevreden broederen" eerlang zullen inzien, dat »malcontenterij" geen beginsel van actie in Gods kerke is, en hiervan overtuigd tot de leer, regeering en tucht van de Gereformeerde kerken zullen terugkeeren.

Recensie.

WATZONS werken zijn naar de Nederlandsche vertaling nogmaals ter perse gelegd door de Gebr. Huge te Rotterdam.

Aan deze uitgave wenschen we goed geluk, omdat Watzon tot de schrijvers behoort, die met veel klaarheid en innigheid in de kennisse van het Gereformeerde verbond inleiden.

Alleen waarschuwen we tegen één ding. Watzons wijze van woorden der Schrift te bespreken is meer het nemen van een aanloop uit het Woord, om daarna voorts allerlei geestelijke dingen te bespreken, dan om het Woord zelf uit te leggen.

Dit ziet men reeds uit de eerste aflevering, waarin een overdenking over 1 Corinthe III : 21—3 voorkomt. Naar aanleiding hiervan nu wordt, zelfs in tegenspraak met de strekking van den tekst, een *register van de privileges van Gods kinderen* gegeven, dat op zich zelf schoon is, maar zich in niets aan den tekst houdt.

Dat hindert nu wel bij het lezen niet, mits men maar op zijn hoede zij, om zulk een wijze van de Schrift te behandelen, nooit tot voorbeeld te kiezen bij zijn predikatiën.

Dat het papier wat grof en onhelder is, zien we gaarne voorbij.

Doel was, iets *goedkoops* te leveren, en 20 cent voor een aflevering van 48 blz. is te geef.

PASTORIE
te Boornbergum en Kortehemme.

Ingekomen bij de Redactie van de *Heraut*, van C. Bisperink te Eibergen *f* 5.50; bij Ds. T. OZINGA, van Mej. de Wed. W. Jolink te Z. *f* 5.—.

Voor Kootwijk's Scholen.

Ingekomen bij Ds. HOUTZAGERS te Kootwijk, van W. Danks te Groningen, gecollecteerd Kerk B, *f* 1.—; van H. G. Kleine te Rotterdam, van N. N. *f* 2.—.

Uit de Pers.

In de *Zuidhollandsche Kerkbode* betuigt Ds. Sikkel nu reeds, gelijk we vermoed hadden, zijn ingenomendheid met de mededeeling van den heer kapitein Idenburg.

Indertijd deelden we mee, wat in de synode van Dordrecht het vorige jaar vernomen werd over de verhouding van blanken en gekleurden in de gemeente van onzen Heere Jezus Christus te Batavia.

Door vriendelijke bemiddeling van de *Heraut* werd dit stukje uit ons blad ook door meerderen te Batavia gelezen.

En bij den redacteur van de *Heraut* kwam thans uit Batavia door de hand van den Weledelgestrengen Heer A. W. F. Idenburg, kapitein der genie van het Nederl. Ind. leger, de mededeeling in, dat deze berichten niet strooken met de werkelijkheid.

Wij haasten ons, ook onze lezers in kennis te stellen met dit heugelijk bericht.

Het is niet aan ons, deze tweeërlei berichten tot één te brengen, hoezeer wij ons hartelijk verblijden over de aandacht, die de broederen te Batavia aan de onder ons verbreide voorstelling gegeven hebben, en niets liever wenschen, dan dat heel die voorstelling op dit punt een verkeerde is.

De vragen, door de *Heraut* gesteld, kunnen in dezen tot nadere informatie dienen. Zij komen op het volgende neer: »Indien de scheiding niet in de christelijke gemeenschap naar Gods Woord, maar slechts in de taal bestaat, hebben de Hollanders en de Javanen of Maleiers dan ieder een *eigen* kerkeraad? Staan deze kerkeraden met elkaar *op voet van gelijkheid in verband?* bezoekt men, bij kennis der taal, ook *elkanders dienst?* bestaat de onderscheiding van dienst op *wederzijds* verlangen en bij *wederkeerig* overleg? worden in elke gemeenschap *krachtens eigen institutie* en in eigen taal de sacramenten bediend? is er ook *gemeenschappelijke sacramentsbediening?* enz.

Waar *taal* scheidt, daar kan geen ineensmelting, maar slechts *correspondentie* bestaan, en die correspondentie openbaart dan de *éénheid*, de wederzijdsche erkenning van elkaer, op voet van gelijkheid, als de ééne gemeente van Christus, waarin niet is Jood, Griek, Barbaar of Scyth, overheerschte of vrije, maar Christus is alles en in allen.

Dan komen ook de gekleurde Christenen in de zaak der *zending* in Indië in volkomen gelijke conditie als de blanken. De zending geen zaak der »Hollanders" maar der »Christenen", der gemeente van Christus, gelijk *Hij* die vergaderde.

Blijke ook op *dit* punt de klank, die in Dordt werd gehoord, een andere te zijn, dan die welke in de harten onzer blanke en zwarte broeders en zusters te Batavia ontwaakte.

De zending volgt niet den scepter der *natuur*, maar dien der *genade*, welke heerscht tot het eeuwige leven door Jezus Christus onzen Heere, en die ons alleen door het onfeilbare *Woord Gods* den weg wijst.

Alleen liefde voor de openbaring der gemeente onzes Heeren in Indië, waar ons hart warm voor klopt, noopt ons, ook onze lezers hiermee bezig te houden.

Intusschen zullen we ook aan den hooggeachten heer Idenburg te Batavia dit nummer van ons blad toezenden, daar in Batavia slechts enkelen ons blad kennen.

Ook uit ons laatste ingezonden stuk blijkt wel, dat de berichten op de Synode niet door juistheid uitmunten.

Of alles thans in orde is, durven we niet zeggen, maar in elk geval blijkt toch nu reeds, dat veel in den haak is, dat men uit den haak voorstelde.

In de *Utrechtsche Kerkbode* wijst Ds. Fernhout op het gebrek aan wel onderlegde ouderlingen, als droef gevolg van de vroegere verlaging van het ambt onder de Synodale organisatie.

Hij zegt er o. a. van:

Niet lang behoeft men in een Kerkeraad gezeten, en niet dikwerf een Classicale vergadering of Synode bijgewoond te hebben, om te merken hoe het in ieder opzicht ontbreekt aan helderheid van inzicht, aan vasten gang en vroed beleid. Er is in moeielijke gevallen steeds weifeling en aarzeling en daarna dikwijls een onvoorzichtig en onverstandig doortasten, dat het vertrouwen schokt en aan de besluiten en handelingen der kerkelijke vergaderingen dèn klem rooft dien ze moesten hebben.

En zoo lang dit zoo blijft, zullen onze Kerken steeds in gevaar zijn van moeite en verwarring; zoolang kan er geen kracht zijn in haar optreden, geen gang en vastheid in haar arbeid.

Er is dan ook klacht op klachte.

Doch is er nu bij dit klagen ook genoegzaam besef van den ernst onzer toestanden? Klaagt en jammert men niet uit onvoldaanheid en om in hoogheid des harten zijn ontevredenheid lucht te geven, maar klaagt men uit smart der ziele over de onthlooting van Gods Kerk, over de breuke Sions, om des Heeren en om zijns volks wille?

We oordeelen niemand, maar we vreezen.

Morren en mokken en verwijten is er te over, maar droefheid en teedere bekommering — ze komen zoo zelden aan het woord. En toch — zoo er hope op herstel zal dagen, moet het daartoe komen. Zóó eerst zal 't bittere verwijt tegen menschen verstommen en plaats maken voor gebed en smeeking tot den Heere. Want met *Hem* hebben we te doen. Met zuchten en morren tegen elkander verkrijgen we geen gaven voor 't ambt en geen enkelen toegerusten ambtsdrager. Die gaven schenkt Christus, de Koning, en Hij alleen. Die ambtsdragers kàn Hij slechts verwekken. Hij heeft gegeven sommigen tot Herders en Leeraars, sommigen ook tot regeerders zijner Kerk. En Hij moet te steeds opnieuw geven zal de Kerk ze hebben. Alle gave voor 't ambt ligt in *zijn* schat, en Hij deelt daarvan uit door den H. Geest gelijkerwijs Hij wil. 't Baat niet of we jonge mannen africhten op den Kerkedienst, 't helpt niet of we de uitnemendsten ouderling maken, zoo Christus, de Koning, ze niet zet in 't ambt en voor dat ambt met gaven siert. Maar ook: zooals Hij zijn schat over ons opent, zullen we mannen hebben vol des Heiligen Geestes en der kracht om met rijke vrucht zijne Kerk te dienen.

O, dat dit toch verstaan en beseft wierd. Wat nu in wrevel vaak doet morren, zou dan op de knieën brengen voor Gods aangezicht. Wat nu niet bekommert, zou dan verontrusten. 't Zou met schrik bekend worden dat de Heere een twist met ons heeft: dat we in de onthouding van door Hem toegeruste ambtsdragers de kastijding zijner roede dragen, de rechtvaardige bezoeking van de roekeloosheid waarmeê we lange, lange jaren zijne gaven versmaad en, waar Hij ze in ontferming nochtans schonk, moedwillig verdorven hebben. Het zou bekend worden dat het een gemeenschappelijke schuld is, die in 't genis van recht bekwame ambtsdragers aan ons bezocht wordt; dat om onze afwijkingen van den Heere de kroon ons van 't hoofd genomen en de Kerke Gods met schaamte en schande overdekt wierd. Dan zou er een roepen en schreien tot den Heere zijn, in verootmoediging voor zijn aangezicht, dat Hij toch zijne Kerk weêr genadiglijk in getrouwe en kloeke ambtsdragers de teekenen zijner gunste mocht doen zien. En Hij zou hooren naar ons geroep en zijnen Naam weêr heerlijk maken in zijne knechten.

Hoeveel waars ligt hier niet in.

Rijpe, geestelijk rijke ouderlingen vindt men alléén in een rijpe, rijk in het geloof bloeiende gemeente.

Officieele Berichten.

Met verkorting uit het Kerkblad van 2 Februari.

Vergadering van de Classis Breukelen, gehouden te Breukelen 19 Jan. 1894.

Het moderamen wordt aangewezen en benoemd tot pres. Ds. H. de Koning, tot assessor Ds. v. Henten en tot scriba G. Davelaar.

Een voorstel om voor de Classis een algemeenen penningmeester te hebben aan wien de kerken de gelden der bijzondere collecte afdragen of opzenden, opdat die ze dan ter betere regeling gemeenschappelijk verder opzende, wordt goedgekeurd, en daartoe benoemd Ds. J. Koning te Mijdrecht.

Door den quaestor der Classis wordt ter sprake gebracht om de kosten der vergaderingen terstond te voldoen; dit wordt goedgevonden en den quaestor opgedragen voor de eerste vergadering de kerken op te geven, hoeveel moet medegebracht.

Na de werkzaamheden volbracht te hebben, sluit br. Davelaar de vergadering.

Garnizoen-LEIDEN.

Kerkeraden, Ouders of Voogden, die begeeren, dat jongelieden der nieuwe lichting, die te Leiden in garnizoen komen, Catechetisch onderwijs erlangen, of onder toezicht van den Kerkeraad van Kerk C te Leiden zullen staan, gelieven hunne namen op te geven aan,

H. C. DE JONG *Scriba* v/d
Kerkeraad der Geref. Kerk C Leiden,
Levendaal 147.

Buitenland.

Duitschland. Eene teleurstelling voor de Gereformeerden, inzake de opleiding tot den dienst des Woords.

Onder de redenen waarom de Gereformeerde Kerken in Duitschland niet tot bloei kunnen geraken, is wel een der voornaamste, dat de opleiding tot den dienst des Woords naar de Gereformeerde beginselen, ontbreekt. Om in dien nood te voorzien, hebben sommige Gereformeerden, die het kwijnen hunner kerken met droefheid gadeslaan, eerst den blik gewend naar de Vrije Universiteit op Gereformeerden grondslag, te Amsterdam gevestigd. Daarna heeft men het plan opgevat om een eigen Gereformeerde Universiteit te stichten. Vervolgens, toen het bleek dat daarvan niets kon komen, heeft men gepoogd een of meer leerstoelen aan de Duitsche Universiteiten door een Gereformeerd hoogleeraar bezet te krijgen. Maar ook daarvan kwam niets. Eindelijk zou de Gereformeerde gemeente van Elberfeld, (*niet* die welke door het initiatief van Dr. Kohlbrugge tot openbaring kwam, doch die welke tot de landskerk behoort) een Gereformeerd Seminarium tot opleiding van predikanten stichten. Maar voor het onderhouden van eene zoodanige stichting bezit genoemde kerk geen genoegzame middelen. Men wendde zich daarom tot den Opper-Kerkeraad der Evangelische landskerk, met verzoek om finantieelen steun. Doch het dezer dagen van dit lichaam ontvangen antwoord luidde afwijzend, daar geen genoegzame middelen aanwezig waren. Wellicht is dit antwoord van den Opper-Kerkeraad te verklaren door het voornemen om in Posen of in Pommeren een Seminarium te stichten, waarvoor men wel middelen zal weten te vinden. Niet ten onrechte merkt de *Reform. Kirchenztg.* hieromtrent op: »Wanneer men op de Seminarien in het Oosten het etiket van geunieerd plakt, zijn deze toch feitelijk Luthersch, en wanneer de overheid van de stelling uitgaat, dat voor haar geen Luthersche noch Gereformeerde confessie bestaat, dan is dit toch eene fictie, met welke men de werkelijkheid niet dwingen kan. Het ware te wenschen, dat de overheid eene andere opvatting der zaak erkende."

Maar met dit alles is er in geheel Duitschland geen gelegenheid tot vorming van predikanten die de Gereformeerde kerken kunnen dienen. Wij vinden het bedroevend dat de kerkeraad van eene Gereformeerde kerk zich in deze tot een Opper-Kerkeraad wendt om hulp, terwijl zulk een Opper-Kerkeraad niet voor hem mocht bestaan.

Zouden echter de anderhalf millioen Gereformeerden in Duitschland niet in staat zijn zonder hulp van den Opper-Kerkeraad of zonder eenige bijstand uit de staatskas een Seminarium voor opleiding van dienaren des Woords te onderhouden? Ongetwijfeld wanneer de Gereformeerde kerken bloeiden en alles wat Gereformeerd heet, ook dien naam dragen kon. Doch dit is *niet* het geval. Het getal leden van den Gereformeerden bond is betrekkelijk gering, en deze bond wil allen omvatten, die der Gereformeerde kerk trouw wenschen te blijven. Wij houden er ons van overtuigd, dat wanneer deze bond meer beslist dan tot dusver de banier der Gereformeerde belijdenis omhoog ging heffen, velen haar den rug zouden toekeeren. Toch gelooven wij, dat er wel onder het Duitsche volk middelen te vinden zouden zijn, om eene eigene inrichting voor opleiding van predikanten te verkrijgen, als er maar voorgangers waren, die het den volke voorhielden, dat men geen hulp en steun moet zoeken bij den Staat, waar het zaken geldt waarvoor de Gereformeerde belijders behooren te zorgen.

Noord-Amerika. — Eenige predikanten bedankt. De pauselijke delegaat terug geroepen.

Ook in Noord-Amerika begint men met de malaise op maatschappelijk gebied, die reeds zoo langen tijd in de oude wereld gevoeld werd, kennis te maken. Door achtereenvolgende mis-